

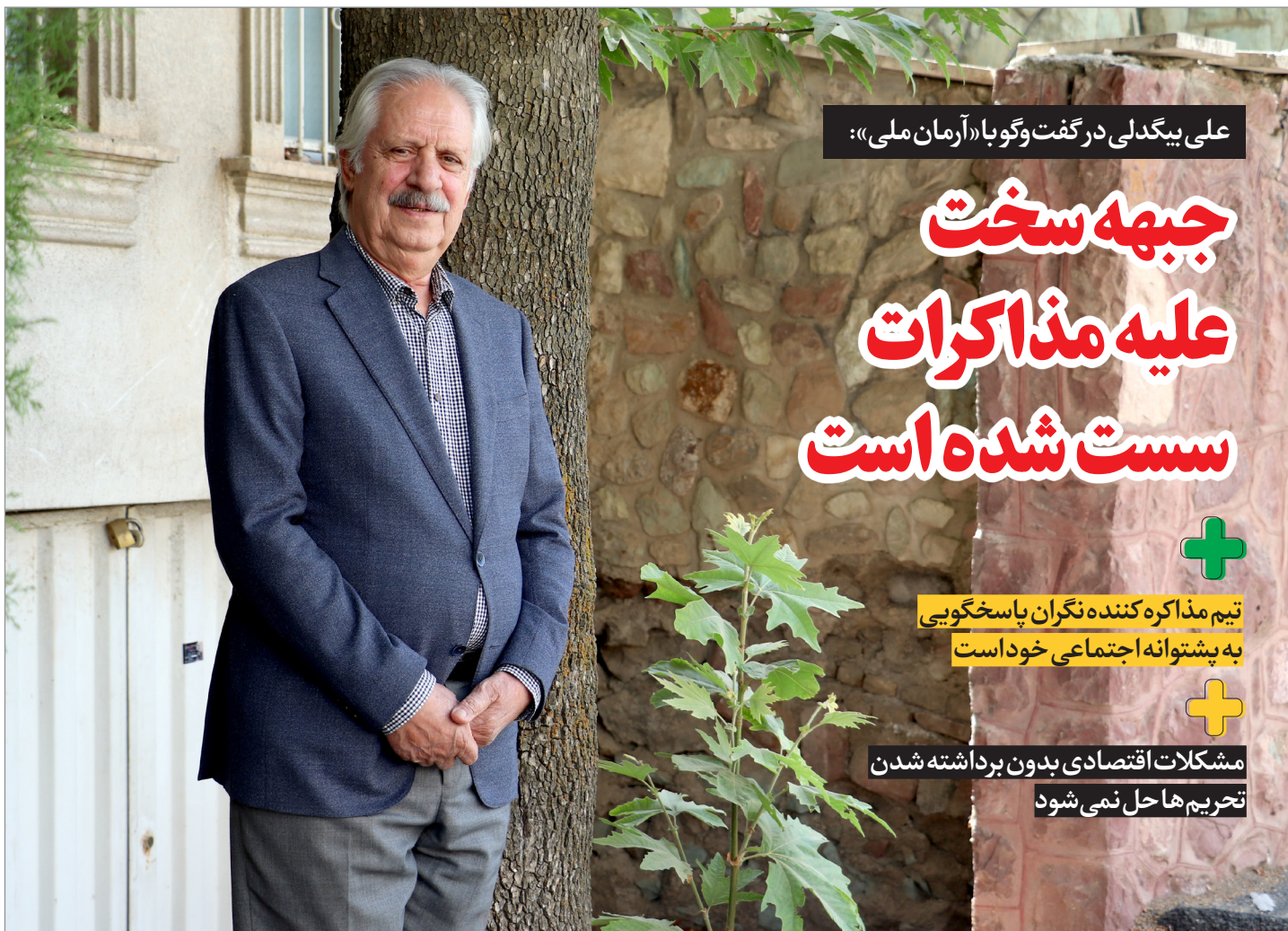
بهرام امیر احمدیان
کارشناس مسائل روسیه

ولادیمیر پوتین، رئیس جمهوری روسیه برای یک دوره شش ساله جدید در مراسم که توسط ایالات متحده و تعدادی دیگر از کشورهای غربی به دلیل جنگ روسیه در اوکراین تحریم شد، سوگند یاد کرد. پوتین که از سال ۱۹۹۹ به عنوان رئیس جمهوری یا نخست وزیر در قدرت است، مأموریت جدید خود را بیش از دو سال پس از اعزام ده ها هزار سرباز به اوکراین آغاز می کند، جایی که نیروهای روسی آورده اند و به دنبال پیشروی بیشتر در شرق اوکراین هستند. پوتین در مراسم تحلیف روز سه شنبه ۷ مه ۲۰۲۴ در کاخ کرملین بزرگ برای پنجمین دوره ریاست جمهوری گفت که روسیه از دوره «سخت» کنونی قوی تر عبور خواهد کرد و پیروز خواهد شد. وی گفت: «ما یک ملت متحد و بزرگ هستیم و با هم بر تمام موانع غلبه خواهیم کرد، همه چیزهایی را که برنامه ریزی کرده ایم محقق خواهیم کرد و با هم پیروز خواهیم شد.» مسیر فرس فرمز کاخ کرملین ممکن است برای او آشنا باشد. اما از زمان اولین مراسم تحلیف رئیس جمهوری پوتین در ماه مه ۲۰۰۰، خیلی چیزها تغییر کرده است. در آن زمان، رئیس جمهوری پوتین متعهد شد که «دموکراسی را حفظ و توسعه دهد» و از روسیه مراقبت کند. «بیست و چهار سال بعد، رهبر کرملین در حال جنگ علیه اوکراین است. جنگی که در آن روسیه تلفات سنگینی را متحمل شده است. پوتین در ۷۱ سالگی بر چشم انداز سیاسی داخلی تسلط دارد. پوتین در این مراسم که از سوی ایالات متحده و دیگر کشورهای غربی تحریم شده بود اعلام کرد که برای انجام مذاکرات هسته ای با غرب آمادگی دارد. او از سال ۱۹۹۹ در این کشور قدرت را در دست دارد و در تمام این سال ها با رئیس جمهور بوده و یا نخست وزیر. وی به شکل کاملی بر روندهای سیاسی در این کشور تسلط دارد و جنگی که بیش از دو سال قبل به راه انداخته ضمن ویرانی کشور همسایه یعنی اوکراین، هزینه های اقتصادی سیاسی و اجتماعی گسترده ای را هم به ملت روسیه تحمیل کرده است. مرد اول کرملین پس از ادای سوگند در سخنانی خطاب به نخبگان سیاسی روسیه گفت که قرار نیست کرملین گفت و گو با غرب را تعطیل کند. اما تعاملات میان طرفین باید در شرایط برابر صورت گیرد. او همچنین در ادامه اضافه کرد که آمادگی دارد در مورد ثبات راهبردی هسته ای با طرف غربی گفت و گو کند. البته اگر به گفته رئیس جمهور روسیه، این اتفاق در شرایط تساوی دنبال شود. پوتین که در ماه مارس در یک انتخابات غیر رقابتی و کاملاً کنترل شده به پیروزی رسید در ادامه گفت: ما مردمی متحد و بزرگ هستیم و با هم بر همه موانع غلبه خواهیم کرد اما یکدیگر پیروز خواهیم شد و به تمام چیزهایی که برنامه ریزی کرده ایم دست خواهیم یافت. ایالات متحده که انتخابات ریاست جمهوری روسیه را آزاد و منصفانه ندانسته بود از حضور نماینده اش در مراسم تحلیف خودداری کرد. بریتانیا، کانادا و برخی کشورهای اتحادیه اروپا نیز تصمیم به تحریم ادای سوگند پوتین گرفتند اما انتظار می رفت برخی از این کشورها و در اس آنها فرانسه در سطح سفیر در این مراسم شرکت کنند. شناخته شده ترین رقیب او، الکسی ناولی، به طور ناگهانی در یک زندان در منطقه قطب های اردبیل درگذشت و دیگر منتقدان برجسته یا زندانی شدند یا مجبور به فرار به خارج از کشور شدند. در عین حال رهبران مسکو مانند همتایان خود در یکن به دنبال ثبات بیشتر در خاورمیانه هستند. اشتگی در منطقه می تواند به منافع روسیه آسیب برساند. به عنوان نمونه قدرت گرفتن گروه های رادیکال در بخش هایی از جمهوری های به جا مانده از شوروی؛ از جمله تاجیکستان به تهدیدی بالقوه برای مسکو تبدیل شده است. در این میان حمله تروریستی ماه مارس به سالن کنسرتی در مسکو، این تهدید را عریان تر کرد. فراتر از مبارزه با تروریسم، روسیه به دنبال حمایت از دولت های عربی دوست، حفاظت از حضور نظامی روسیه در سوریه، جذب سرمایه گذاری خارجی از کشورهای ثروتمند عرب خلیج فارس، ایجاد روابط تجاری با منطقه است تا بدین طریق تحریم های غرب را دور زده و سیاست های خود در عرصه انرژی را با شورای همکاری خلیج فارس هماهنگ می کند. حمله روسیه به اوکراین که در فوریه ۲۰۲۲ آغاز شد، نگرانی هایی را در مورد اینکه آیا مسکو می تواند سلاح های هسته ای را در صورت عدم ادامه جنگ به نفع خود مستقر کند، برانگیخت. این نگرانی ها با اظهارات مقامات روسی و کارشناسان رسانه ای که عمدتاً با پوتین در مورد درگیری همسو هستند، تقویت شده است. دیمیتری مدوف، معاون رئیس شورای امنیت روسیه، در ۱۸ فوریه ۲۰۲۴ تهدید کرد که اگر مسکو تمامی سرزمین های اشغالی اوکراین را از دست بدهد، از سلاح های هسته ای علیه ایالات متحده، بریتانیا، آلمان و اوکراین استفاده خواهد کرد. او به طور فزاینده ای نقشی را بازی کرده است که قبلاً توسط سیاستمدار فقید ولادیمیر زیرینوفسکی پر شده بود که به خاطر موضع گیری بر زرق و برق و تهاجمی خود مشهور بود. بند ۱۹۹ کنترن هسته ای ۲۰۲۰ روسیه شرایطی را مشخص می کند که تحت آن رئیس جمهور روسیه استفاده از سلاح هسته ای را در نظر می گیرد؛ به طور کلی به عنوان پاسخی به حمله ای با استفاده از سلاح های هسته ای یا سایر سلاح های کشتار جمعی، یا به استفاده از سلاح های متعارف علیه روسیه زمانی که موجودیت دولت در معرض تهدید قرار گرفته است. روسیه روز دوشنبه ۶ مه ۲۰۲۴ اعلام کرد که در واکنش به تهدیدهایی صورت گرفته از سوی کشورهای فرانسه، بریتانیا و آمریکا آزمایش های استقرار سلاح های هسته ای را به عنوان بخشی از یک آزمایش نظامی انجام خواهد داد. مدوف، همچنین سخنان اخیر دیوید کامرون، وزیر امور خارجه بریتانیا در خصوص اجازه به اوکراین برای استفاده از سلاح های این کشور علیه خاک روسیه را محکوم کرد. به گزارش یورونیوز، وی چند روز پیش نیز در کانال تلگرامی خود هشدار صادر کرده بود که محتوای آن این معنی را صادر می کرد که روسیه علیه پایتخت های کشورهای اروپایی که نیروهای نظامی خود را در اوکراین مستقر کنند حمله خواهد کرد.

علی بیگدلی در گفت و گو با (آرمان ملی): جبهه سخت علیه مذاکرات سست شده است

تیم مذاکره کننده نگران پاسخگویی
به پشتوانه اجتماعی خود است

مشکلات اقتصادی بدون برداشته شدن
تحریم ها حل نمی شود

آرمان ملی - احسان نصاری: زمزمه های جدیدی درباره احیای مذاکرات و برجام به گوش می رسد که بیشتر در حد گمانه زنی است. این گمانه زنی ها نیز پس از سفر گروسی به ایران به وجود آمده است. واقعیت این است که نه دولت استراتژی مشخصی برای به نتیجه رسیدن مذاکرات دارد و نه بایدن در فضای انتخاباتی پیش روی خودش به برگ برنده ای به نام برجام نیاز دارد. هر چند روابط ایران و آمریکا به صورت دیپلماسی پنهان در ماه های اخیر شدت داشته و این موضوع به خصوص درباره حمله ایران به اسرائیل تلور پیدا کرد. اما همچنان موانع مهمی در مسیر احیای مذاکرات و در نهایت برجام وجود دارد. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی این موانع با دکتر علی بیگدلی، تحلیلگر روابط بین الملل گفت و گو کرده است. وی معتقد است: «آمریکا تمایل ندارد در منطقه خاورمیانه جنگی رخ بدهد. دلیل این موضوع نیز این است که اگر این اتفاق رخ بدهد، مشکلات و چالش های زیادی برای آمریکا و کشورهای اروپایی به وجود خواهد آمد. در نتیجه در شرایطی که ایران و آمریکا همچنان به ادامه مذاکرات تمایل دارند، نمی توان عنوان کرد که برجام به پایان راه خود رسیده است. از نظر روابط بین الملل نیز هیچ کشوری در چنین شرایطی عنوان نمی کند که مذاکرات را قطع کرده و یا به دنبال مذاکرات در آینده نیست. ایران و آمریکا نیز این موضوع را اعلام نکرده اند. به همین دلیل این احتمال وجود دارد که با توجه به اصرار و نیازی که به احیای برجام هست، در آینده مذاکرات از سر گرفته شود. در شرایط کنونی ایران با دو رویکرد به ادامه مذاکرات نگاه می کند. رویکرد نخست خوشبینی و امیدواری همراه با نوعی تلاش برای ادامه مذاکرات است و رویکرد دوم نیازی است که ایران به احیای برجام و لغو تحریم های برای اقیاع عمومی دارد.» این گفت و گو را می خوانید.

مناقشه بر سر پرونده هسته ای ایران در شرایطی ادامه دارد که ایران و آمریکا بدون عقب نشینی از مواضع خود در پرونده هسته ای در برخی زمینه ها، رویکرد دیگری در پیش گرفته اند. چرا دو کشور در چنین شرایطی قرار گرفته اند؟

ایران در آغاز دولت سیزدهم انتظارات حد اکثری خود را به طرف غربی ارائه کرد. از قبل نیز این قابل پیش بینی بود که اگر ایران با این رویکرد وارد مذاکرات شود با واکنش طرف مقابل مواجه خواهد شد و نتیجه بخش نخواهد بود. در عمل نیز همین اتفاق رخ داد. دولت به دلیل نداشتن یک استراتژی منسجم کاربردی در سیاست خارجی نتوانسته به شکلی عمل کند که احتمال موفقیت مذاکرات افزایش پیدا کند. به همین دلیل به نقطه کنونی رسیده ایم. تغییراتی که ایران در برخی مواضع خود داده گویای آن است که مسئولان کشور مان به این نتیجه رسیده اند که ادامه این وضعیت نمی تواند به سود کشور باشد و باید تغییر کند. به همین دلیل به دنبال آن هستند که تغییراتی در سطح انتظارات بدهند. در شرایط کنونی ایران با تهدیدات منطقه ای و بین المللی مواجه است که باید این تهدیدات را جدی گرفت. از سوی دیگر شرایط داخلی و وضعیت معیشتی و اقتصادی مردم از اهمیت بیشتری برخوردار است. واقعیت این است که ادامه این وضعیت در بلندمدت مشکل است و مسئولان باید تصمیمات جدیدی برای تغییر شرایط موجود اتخاذ کنند.

تصور می کنید مسئولان برنامه ای دارند؟

بدون تردید چاره ای جز رفع مشکلات بین المللی از طریق مذاکره وجود نخواهد داشت. دولت سیزدهم و تیم مذاکره کننده کنونی ایران از جمله کسانی بودند که در دولت قبلی با هرگونه مذاکره مخالف بودند با این وجود امروز که خودشان مدیریت اجرایی کشور را به دست گرفته اند به این نتیجه رسیده اند که چاره ای جز مذاکره وجود ندارد. این مسائل نشان می دهد که جبهه سختی که در گذشته علیه مذاکرات وجود داشت و توسط نهادهای خاص نیز حمایت می شد به همور زمان سست و رویکرد دیگری پیش گرفته شده است. این گروه به این نتیجه رسیده اند که هیچ کشوری نمی تواند وضعیت اقتصاد نامناسب ایران را سامان دهد و به همین دلیل لازم است با مذاکره با کشورهای غربی شرایط تغییر کند. به هر حال باید این واقعیت را پذیرفت که تحریم کننده اصلی ایران آمریکا است و برخی معتقدند اگر درصد رفع تحریم ها هستیم باید به سمتی حرکت شود که مذاکراتی با غرب انجام شود. برجام سال ۲۰۱۵ که به نتیجه رسید و در

کسانی بودند که در دولت قبلی با هرگونه مذاکره مخالف بودند با این وجود امروز که خودشان مدیریت اجرایی کشور را به دست گرفته اند به این نتیجه رسیده اند که چاره ای جز مذاکره وجود ندارد. این مسائل نشان می دهد که جبهه سختی که در گذشته علیه مذاکرات وجود داشت و توسط نهادهای نیز حمایت می شد به مرور زمان سست و رویکرد دیگری پیش گرفته شده است

«نتراریم»؛ نقشه صهیونیست ها را آشکار کرد

ارتش رژیم صهیونیستی برای ایجاد گذرگاه «نتراریم» که مناطق شمالی نوار غزه را از مناطق جنوبی آن جدا می کند، تلاش کرد. اقدامی که از نظر تحلیلگران مسائل نظامی و کارشناسان صهیونیستی بخشی از پروژه گسترده برای اشغال مجدد غزه توسط رژیم صهیونیستی و تحکیم حضور نظامی این رژیم در غزه است. به گزارش ایسنا، گذرگاه نتراریم به طول چهار مایل که از شرق به غرب غزه امتداد دارد یکی از نقاط اصلی اختلاف میان حماس و رژیم صهیونیستی در مذاکرات آتش بس غزه بود. روزنامه واشنگتن پست نوشت تصاویر ماهواره ای نشان می دهد که ارتش رژیم صهیونیستی از ماه مارس تا کنون سه پایگاه نظامی در نتراریم ایجاد کرده است. این تصاویر همچنین اسناد و شواهدی را در مورد طرح رژیم صهیونیستی برای کنترل غزه نشان می دهد هر چند که مقامات صهیونیستی می گویند پس از ۲۸ سال کنترل غزه که سال ۲۰۰۵ پایان یافت قصد اشغال دائمی این باریکه را ندارند. اما طبق این تصاویر ماهواره ای، رژیم صهیونیستی جاده، پایگاه نظامی و مناطق حائلی ساخته که کاملاً بیابانگر تصمیم رژیم صهیونیستی برای کنترل غزه است. هر چند که «بنیامین نتانیاها» نخست وزیر رژیم صهیونیستی طرح های چندین ملموسی درباره مرحله پساجنگ غزه صادر نکرده اما بارها گفته که تا اطلاع ثانوی کنترل امنیتی غزه برعهده تلویو خواهد بود.

علاوه بر اینکه گذرگاه نتراریم یکی از موانع در دستیابی به توافق آتش بس بود، کنترل آن به ارتش رژیم صهیونیستی اجازه می دهد در کنترل بر نوار غزه مخصوصاً در سرعت استقرار، کنترل کمک های انسانی به غزه و تردد آوارگان فلسطینی راحتی عمل بیشتری داشته باشد. اقدامی که رژیم صهیونیستی می گوید برای ممانعت از بازسازی حماس ضروری است. طبق ارزیابی دانشگاه عبری، دستکم ۷۵ ساختمان برای ایجاد منطقه حائل در دو طرف گذرگاه نتراریم تخریب شده است.

کارشناسان نظامی می گویند این اقدام بخشی از تغییر شکل گسترده و بلندمدت جغرافیای غزه است و در امتداد طرح های قبلی رژیم صهیونیستی برای تقسیم غزه به کانون های قابل کنترل قرار دارد. «امیر اویوی»، سرپتیب ذخیره و معاون سابق فرمانده لشکر غزه وابسته به ارتش رژیم صهیونیستی در گفت و گو با روزنامه واشنگتن پست گفت: «آنچه ما نیاز داریم آزادی عمل کامل در همه جای غزه است.»

گذرگاه نتراریم و تصویر رژیم صهیونیستی از آینده نوار غزه

به نوشته این روزنامه آمریکایی، گذرگاه نتراریم به نام یک شهرک صهیونیستی که در جاده ساحلی غزه قرار داشت، نامگذاری شد و بخشی از پروژه ای بود که «آریل شارون»، نخست وزیر سابق رژیم صهیونیستی روی آن کار می کرد. نتراریم غزه را به بخش هایی تقسیم می کند که همگی تحت کنترل امنیتی رژیم صهیونیستی هستند. پیش از دستور شارون برای خروج ارتش رژیم صهیونیستی از غزه در سال ۲۰۰۵ تنها بخش کوچکی از این طرح اجرایی شده بود. محور نتراریم پس از ورود رزمی به نوار غزه، جزو اولین اهداف ارتش اشغالگر بود. واشنگتن پست به نقل از یک افسر صهیونیستی نوشت: «جای تعجب نیست که اسرائیل بازگردد و این گذرگاه جدید را ایجاد کند. پستی ها و بلندی های آن بسیار برای اقصاء نظامی مناسب تر است.» گذرگاه نتراریم دو جاده اصلی غزه را که تنها جاده های اصلی این باریکه هستند، بین شمال و جنوب (خیابان صلاح الدین و خیابان الرشید) تقسیم می کند. ارتش اشغالگر از اوایل ماه مارس شروع به ساخت پایگاه های نظامی در هر دو خیابان کرده است. پس از فروپاشی آتش بس موقت بشردوستانه در ماه نوامبر، ارتش اشغالگر نقشه هایی را منتشر کرد که نشان دهنده تقسیم نوار غزه به میدان های امنیتی است. روزنامه صهیونیستی «معاریو» بیشتر گزارش داده بود که ارتش اشغالگر از بازگشت آوارگان فلسطینی به شمال نوار غزه جلوگیری می کند و لشکر ۹۹ که وظیفه تقسیم نوار غزه را به دو قسمت برعهده دارد، مانع از حرکت فلسطینیان در جنوب غزه به سمت شمال می شود. در روزهای اول تهاجم رژیم صهیونیستی به غزه، «محاصره و تقسیم غزه» منتشر کرد که در آن آمده بود: «محاصره و شاید تقسیم دو اصطلاحی هستند که این مرحله از نبرد را خلاصه می کنند. محاصره در امتداد شهر غزه به یک خط جدا کننده تبدیل می شود و خطی وجود دارد که بخش شمالی را از مرکز غزه جدا می کند. این روزنامه همچنین طرح های تقسیم غزه در حملات سابق رژیم صهیونیستی را مطرح کرد که عمقی نشده بودند و نوشت: «این بار این اتفاق افتاد». پیش از این، وبگاه عبری «والا» گزارش داده بود ارتش رژیم صهیونیستی برنامه ریزی برای ایجاد گذرگاه هایی در وسط نوار غزه را آغاز کرده است که می تواند موجب جدایی این منطقه شود اما در عین حال هشدار داده بود این گذرگاه ها که هدف از آنها تقسیم غزه است، می تواند خطری برای سربازان صهیونیستی باشد.

در شرایط کنونی ایران و آمریکا در حال انجام یک نوع دیپلماسی محرمانه هستند. در این زمینه نیز برخی کشورها نقش واسطه را بازی می کنند. توصیه من به مسئولان تصمیم گیران است که ما حتی اگر بتوانیم یک روز زودتر تحریم ها را برداریم به سود اقتصادی کشور خواهد بود

چرا دیپلماسی محرمانه بین ایران و آمریکا نسبت به گذشته بیشتر و جدی تر دنبال می شود؟

آمریکا تمایل ندارد در منطقه خاورمیانه جنگی رخ بدهد. دلیل این موضوع نیز این است که اگر این اتفاق رخ بدهد، مشکلات و چالش های زیادی برای آمریکا و کشورهای اروپایی به وجود خواهد آمد. در نتیجه در شرایطی که ایران و آمریکا همچنان به ادامه مذاکرات تمایل دارند، نمی توان عنوان کرد که برجام به پایان راه خود رسیده است. از نظر روابط بین الملل نیز هیچ کشوری در چنین شرایطی عنوان نمی کند که مذاکرات را قطع کرده و یا به دنبال مذاکرات در آینده نیست. ایران و آمریکا نیز این موضوع را اعلام نکرده اند. به همین دلیل این احتمال وجود دارد که با توجه به اصرار و نیازی که به احیای برجام هست، در آینده مذاکرات از سر گرفته شود. در شرایط کنونی ایران با دو رویکرد به ادامه مذاکرات نگاه می کند. رویکرد نخست خوشبینی و امیدواری همراه با نوعی تلاش برای ادامه مذاکرات است و رویکرد دوم نیازی است که ایران به احیای برجام و لغو تحریم ها برای اقیاع عمومی دارد. مسئولان کشور به خوبی به این نکته آگاهی دارند که آزاد شدن پول های بلوکه شده ایران می تواند تا حدود زیادی در آرام کردن فضای اقتصادی کشور تأثیرگذار باشد.

آیا رویکرد دولت سیزدهم به سمتی است که باید به فکر جایگزینی برای برجام بود؟

اگر واقع بینانه به موضوع نگاه کنیم نه دولت و نه وزارت امور خارجه تصمیم گیر نهایی درباره احیای برجام هستند و تصمیمات در ساختار کلی نظام و مراکز اصلی تصمیم گیری صورت می گیرد. به همین دلیل رویکردی که دولت و رئیس جمهور و وزارت امور خارجه در این زمینه در پیش گرفته اند در اولویت های بعدی قرار می گیرد. نکته مهم در این زمینه این است که مراکز تصمیم گیری در ایران باید تشخیص بدهند که چالش های اجتماعی به دلیل تنگناهای اقتصادی است. برای عبور از این تنگناهای اقتصادی نیز باید فضا های جدیدی در منطقه و در عرصه بین المللی به وجود بیاید. این در حالی است که اگر مذاکرات هسته ای به نتیجه برسد و برجام احیا شود ما به تمام مشکلات اقتصادی و داخلی ایران حل نخواهد شد و کسانی که چنین باوری دارند اشتباه می کنند. واقعیت این است که تا زمانی که ایران نوع نگاهش به مسائل منطقه و جهان تغییر ندهد این وضعیت ادامه خواهد داشت. برجام یک مسأله موقتی است که به پرونده هسته ای و تحریم های ایران ارتباط پیدا کرده است. اگر برجام به هر دلیلی به نتیجه نرسد، شرایط اقتصادی ایران روز به روز پیچیده تر خواهد شد. ما باید این واقعیت را بپذیریم که سیاست خارجی که در سال های گذشته در پیش گرفته ایم به نتیجه مطلوب نرسیده است. این وضعیت هم در منطقه وجود دارد و هم در عرصه بین المللی. در چنین شرایطی عقلانیت سیاسی حکم می کند که نوع نگاهمان را به تحولات جهانی تغییر دهیم. من فکر می کنم هیچ راه دیگری جز این وجود ندارد و این اتفاق هرچه زودتر باید رخ بدهد. اگر برخی نوع نگاهشان را نسبت به مسائل منطقه و جهان تغییر ندهند امکان ندارد که ما بتوانیم از مشکلات اقتصادی عبور کنیم. اگر اراده ای در این زمینه مشاهده نمی شود شاید به دلیل برخی بی تدبیری ها باشد.